

حکمت روزه در جدا شدن از تعلقات است / رمضان ذنوب را می سوزاند

حجت الاسلام ابوالقاسمی، کارشناس دینی گفت: حکمت روزه در این است که خود را از تعلقات جدا کنیم، درک این موضوع باعث می شود بقیه قدم ها را خودمان برمی داریم. لذا نتیجه روزه تقوای بیشتر خواهد بود.

حجت الاسلام ابوالقاسمی، کارشناس دینی گفت: حکمت روزه در این است که خود را از تعلقات جدا کنیم، درک این موضوع باعث می شود بقیه قدم ها را خودمان برمی داریم. لذا نتیجه روزه تقوای بیشتر خواهد بود.

به گزارش خبرنگار مهر، به مناسبت فرارسیدن ماه مبارک رمضان برای تأمل بیشتر در خصوص فرصت های این ماه پربرکت، حکمت عبادات و عبادتی مانند روزه، برخی روایات در خصوص ماه رمضان و موضوعاتی از این دست، به سراغ حجت الاسلام محمود ابوالقاسمی، واعظ و کارشناس دینی رفتیم تا نظر ایشان را در این خصوص جویا شویم. متن زیر مشروح گفتگوی مهر با این کارشناس دینی است؛

ماهی که ذنوب را می سوزاند

حجت الاسلام ابوالقاسمی در ابتدای این گفتگو با تبیین ماه مبارک رمضان، به فرصت های این ماه پربرکت اشاره کرد و گفت: برای بحث در مورد هر موضوعی باید در درجه اول خود آن موضوع را شناسایی کرد، مثلاً روایت در مورد خود ما آدم ها می گوید «الانسانُ معادنٌ کمعادین الذهبِ وَ الفضةِ» انسان ها مثل معدن های طلا و نقره می مانند ولی کشف نشده دفن می شوند. یعنی خود ما انسان ها نیز قیمتی هستیم ولی کشف نشده ایم. ماه رمضان هم همینطور است و قیمتی است لذا اول باید خود آن قیمت شناسایی شود.

وی افزود: لذا بخش اول تبیین خود ماه رمضان است. در روایتی آمده است که چرا ماه رمضان را رمضان نامیده اند؟ پیامبر فرمود «لأنَّ رمضانَ يرمضُ الذنوبَ»، چون رمضان ذنوب را می سوزاند و از بین می برد. در اسناد دیگر در مورد ماه رمضان به عنوان «فُضِّلَتْهُ عَلَى الشُّهُورِ» یاد می شود یعنی ماهی که بر همه ماه ها فضیلت دارد.

این کارشناس دینی ادامه داد: آیه قرآن می فرماید تلک الرسل فضلنا بعضهم علی بعض، لذا خداوند واژه فضلنا را برای انبیا به کار می برد. یا مثلاً فضل الله المجاهدین علی القاعدین عظیماً، این فضل به معنی ارتفاع و بلندی است یعنی این ماه نسبت به همه ماه ها ارتفاع بیشتری دارد و ما را مرتفع می کند. لذا از نشانه های مرتفع شدن ما رفتار ماست که رفتار ما عوض می شود. ماه رمضان کارهایی می کنیم که در ماه های دیگر نمی توانیم آن را به همین راحتی انجام دهیم. مثلاً بلند شدن در شب ها و خواندن نماز ها به جماعت و قرآن خواند و... که نشانه مرتفع شدن یک فرد است. ماه رمضان مثل یک آسانسور است که انسان را بالا می برد.

در ماه رمضان بالا برده می شویم

ابوالقاسمی افزود: روایت می فرماید لكل درجات مما عملوا، درجات انسان ها بر اساس عمل آنهاست. وقتی که اعمال ما در ماه رمضان عوض می شود درجات ما بالا می رود و این اکتسابی نیست بلکه تفضل ماه رمضان است. مثلاً می گویند در این ماه درهای بهشت به روی شما باز می شود، از خدا بخواهید بسته نشود و درهای جهنم به روی شما بسته می شود، از خدا بخواهید باز نشود. نشانه اینکه درجات انسان بالا می رود این است که رفتار او هم عوض می شود. باید از خدا بخواهیم پایین نیاییم. در ماه رمضان بالا برده می شویم بدون اینکه خودمان تلاشی کنیم و این تفضلی است. ما باید بدانیم که چطور می شود بالا ماند و پایین نیامد. لذا ما باید ماهیت ماه رمضان را خوب حس کنیم.

وی گفت: من می گویم که فرصت ها بعد از این مطرح می شود که اصلاً ماه رمضان به چه معناست و ما باید اول برای خود ماه رمضان را تعریف کنیم. همان تعریفی که حضرت می فرماید اگر می دانستید که ماه رمضان به چه معناست از خدا می خواستید که هیچ وقت تمام نشود.

حکمت عباداتی مانند روزه چیست؟

حجت الاسلام ابوالقاسمی در پاسخ به سوالی مبنی بر حکمت عباداتی مانند روزه چیست؟ گفت: امیرالمومنین در روایتی می فرماید «المتعبد بغیر علم کحمار الطاحونه یدور ولا بیرح من مکانه» یعنی کسی که عبادت می کند ولی علم به آن ندارد مثل خر

آسیاب است! خر آسیاب دور سنگی می چرخد ولی در آخر در نقطه خودش قرار می گیرد و فکر می کند که خیلی راه رفته است. انسانی که به آنچه عمل می کند علم نداشته باشد اینطور می شود.

وی افزود: خداوند می فرماید الصوم لی و انا اجزی به، حکمت روزه چیست؟ مثلاً امیرالمومنین از پیامبر سوال کردند که کدام عمل در ماه رمضان افضل است؟ پیامبر فرمود الورع من محارم الله.

این کارشناس دینی ادامه داد: ابتدا عرض کردم که روایت می فرماید رمضان ذنوب را می سوزاند. ذنوب یعنی چه؟ برخی می گویند ذنب از ذنب به معنی دُم یا اضافات گرفته شده است. در دنیا یکسری تعلقات به ما اضافه شده که این اضافات باعث می شود ما از خدا فاصله بگیریم. روزه می آید و این اضافات را اسقاط می کند. مثلاً می گوید نباید بخورید، خوردن یک ذنب است. حب دنیا راس کل خطیئه است به خاطر همین می گویند محبت به خوردن یک مانع است و روزه می آید و این را می شکند، در حالی که حلال است. روزه جلوی خوردن و آشامیدن حلال را می گیرد. می گوید که من دو شاخ دلبستگی های تو را شکستم، حال تو بیا و بقیه را بشکن!

کدام عمل در ماه رمضان افضل است؟

وی افزود: لذا امیرالمومنین از پیامبر سوال کرد کدام عمل در ماه رمضان افضل است؟ پیامبر فرمود الورع یعنی شکستن بقیه تعلقات. آن ها را بشکن!

وی ادامه داد: خدا می گوید روزه مال من است. روزه دار شبیه خدا می شود. لذا می فرماید من هدیه روزه دار هستم. وقتی من فهمیدم حکمت روزه در این است که خود را از تعلقات جدا کنم، با درک این موضوع شروع می کنم بقیه قدم ها را خودم برمی دارم. لذا نتیجه روزه تقوای بیشتر خواهد بود و نتیجه تقوی قرب به خدا است. دانستن حکمت یک عبادت مثل روزه، باعث می شود درک انسان نسبت به آن موضوع بیشتر شود بلکه قدم های بعدی خود را با آن عبادت هماهنگ کند.

حجت الاسلام ابوالقاسمی با اشاره به خطبه پیامبر در آخرین روزهای ماه شعبان در مورد ماه رمضان گفت: یکی از فرازهایی که در این خطبه وجود دارد این است که پیامبر فرمودند شهر دعیتم الی ضیافة الله، ماه رمضان ماه ضیافت و مهمانی خداست. این جمله خیلی مطرح می شود که خود را برای ضیافت آماده کنید. شما وقتی در مهمانی هستید هر لحظه منتظرید که از شما با چیزی پذیرایی شود، لذا صاحب این ضیافت خانه بیشترین نعمات و مرحمت ها را عنایت کرده است. مثلاً می فرماید انفاکم فیه تسبیح؛ نفس های شما تسبیح است، می خوابید عبادت است و دعای شما مستجاب است و...

این کارشناس دینی با اشاره به دعاها و دعاها وارد شده در ماه رمضان در مورد فرازی از دعای افتتاح توضیح داد: بعضی از دعاها اساساً در ماه رمضان ورود دارد ولی برخی از دعاها مثل دعای ابوحزمه که تأکیدی در مورد خواندن آن در ماه رمضان وجود ندارد، اما رمضان بهانه خوبی برای خواندن آن است. یکی از دعاهایی که وارد شده دعای افتتاح است.

ارحم عبدک الجاهل...

وی در توضیح عبارت ارحم عبدک الجاهل در دعای افتتاح افزود: آنچه امام به زبان می آورد معنا و مفهومش این نیست که دارد به ما یاد می دهد. بعضی اوقات می آیند و توجیه می کنند، مثلاً می گویند امام فرموده است «فَمَنْ يَكُونُ اسْوَاءَ حَالًا مِثِّي» چه کسی حالش از من بدتر است؟ می گویند نعوذ بالله امام مگر گنه کار است؟ پس این را می گوید که به ما یاد دهد، در حالی این حرف غلط است. هر کس به ساحت مقدس پروردگار نزدیک تر شود خودش را کوچکتر می بیند.

وی افزود: وقتی شما دور ایستاده اید و کوه را از دور می بینید نگاه و افق دید شما نسبت به آن مایل است و هر چه جلوتر می روید افق دید شما نسبت به قله کوه عمودی می شود و خود را کوچک می بینی و آن را بالا. این خود را کوچک دیدن در حالت قرب ایجاد می شود. وقتی انسان مقرب به پروردگار می شود و هر چه تقرب بیشتر شود کوچکی خود را بیشتر می بیند. این کوچکی جلوه های مختلفی دارد که یکی از آنها جهل است که مورد تأکید عبارتی است که به آن اشاره شد.

ابوالقاسمی ادامه داد: یعنی وقتی امام معصوم نزد خدا قرار می گیرد خود را خیلی جاهل می بیند. باید گفت علم امام علم خداست. اینکه در عین حال امام خود را در مقابل پروردگار جاهل تعریف می کند حکایت از این است که به خدا عرضه می دارد اگر تو نباشی این علم هم برای من نخواهد بود. امام هر چه در اختیار دارد از خدا می بیند و در انقطاع از خدا، خود را هیچ می پندارد. این عبارت اولاً نشانه اوج تقرب امام به پروردگار است و دوم نشانه این است که امام هر چه دارد از خدا می داند و طلب مرحمت بیشتر می کند.

وی افزود: ما وقتی تعبیری مثل تعبیر امام سجاد و امیرالمومنین را می بینیم باید از خود سوال کنیم که جایی که امام معصوم این حرف را می زند دیگر چه جایگاهی برای ما وجود دارد؟ قدرت امام قدرت خداست و علم امام علم خداست ولی امام باز خود را ناتوان و فقیر می بیند. در فرازهای دعای مسجد کوفه از این فرازها زیاد می بینید که **مَثَلَا اَنْتَ الْقَوِيُّ وَاَنْتَ الضَّعِيفُ**، **اَنْتَ الْغَنِيُّ وَاَنْتَ الْفَقِيرُ**؛ از این عبارات باید من و شما حساب کار خود را بکنیم و بگوییم حال که امام با آن عظمت، خود را ناتوان و فقر و ذلیل در قبال خدا می بیند و بهترین زمان دریافت مرحمت را ماه رمضان می بیند، ما باید بیشتر نسبت به ماه رمضان تقلا و دست و پا بزنیم تا بتوانیم بهره بیشتری ببریم.

این کارشناس دینی ادامه داد: ما وقتی شیعه را اشته به امام تعریف می کنیم، وقتی ائمه نسبت به یک موضوعی تاکید می کنند، بقیه نیز باید پا را جای پای آنها بگذارند.

فضیلت هایی که در رمضان می یابیم اکتسابی نیست

حجت الاسلام ابوالقاسمی با بیان اینکه در ماه رمضان خیل زیاد جمعیت از مراسم مختلف دعا و مناجات استقبال می کنند ولی چرا این امر تاثیر عملی در زندگی ما ندارد، گفت: ماه رمضان ماهی است که بر همه ماه ها فضیلت داده شده است. ماه رمضان ماهی مرتفع است چراکه این ارتفاع لازمه این است که ما وقتی در شب قدر خدمت امام زمان (عج) می رسم مرتفع باشیم. یعنی یک جوری من را در ماه رمضان و در شب های قدر بالا می برند تا خدمت امام زمان برسم. این فضیلت فضیلتی اکتسابی نیست. لذا بعد از شب های قدر پایین می آیم و بعد از ماه رمضان پایین تر.

وی ادامه داد: این چه تحلیلی می تواند داشته باشد؟ اول اینکه شب قدر باید خدمت امام زمان می رسیدی و پرونده ات باید دست حضرت قرار گیرد لذا بالا آمدی. یکی از دلایلی که بالا رفته ای این است که به تو بگویند تو می توانی بالا باشی ولی این بالا بردن اکتسابی نبود و تو برای آن زحمتی نکشیدی. لذا هر سال بالا برده می شوی و تغییر و حس و حال معنوی را احساس می کنی. این کاری است که خدا انجام می دهد، تا من و شما علاقه خود را نشان بدهیم. اگر بخواهیم همیشه آن طور باشیم باید زحمت بکشیم.

این کارشناس دینی افزود: یک مثال مشابه مثال ماه رمضان، زیارت ها است. شما وقتی به زیارت امام رضا می روید هم همین حالات را دارید. مثالی که در هر دو هست یکی زمانی است و دیگری مکانی است. شما بالا برده می شوید و دوباره پس از آن پایین می آیید. چون خدا می خواهد مزه بالا بودن را به انسان بچشاند، می گوید که تو می توانی خوب باشی و می خواهد رغبت بیشتری برای افراد بوجود بیاورد.

سه مرحله نیاز است؛ شستشو، تغذیه و حرکت

ابوالقاسمی در پایان اظهار داشت: اساساً ماه رجب و شعبان دو پله برای رفتن به ماه رمضان است برای آنهایی که اهل عمل و اکتساب هستند. خدا در ماه رمضان ما را بالا می برد اما بالا بودن ما از باب تفضل است. در ماه رمضان شما اتصال بیشتری با پرودگار داری و قرب به خدا برای شما حاصل می شود و انسان در آغوش خدا قرار می گیرد.

وی افزود: اما اگر کسی بخواهد اکتسابی این مسیر را طی کند، مستقیماً نباید وارد ماه رمضان شد. رمضان دو ماه مقدماتی به نام رجب و شعبان دارد. ماه رجب مثل قرار گرفتن روی باند پرواز است. ماه شعبان مثل کندن از عمق به سمت اوج است. ماه رمضان هم آن اتفاقی است که قرار است در اوج بیفتد. لذا اگر کسی مستقیماً سراغ ماه رمضان بیاید نمی تواند به اوج برود و باید آن حس اول ماه رجب را در اول ماه رمضان داشته باشد.

وی تصریح کرد: ما سه مرحله داریم، شما یک شستشو لازم دارید، یک تغذیه و یک حرکت. شستشو باید در ماه رجب انجام بگیرد، تغذیه در ماه شعبان و حرکت در ماه رمضان. اگر کسی این سه مرحله را نداشت باید هر سه را در ماه رمضان انجام دهد.